

ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ ВИНИКНЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ХОРТИНГУ ЯК НАЦІОНАЛЬНОГО ВИДУ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ УКРАЇНИ

Ліліана Рядова¹, Наталія Цигановська²

¹Кандидат наук з фізичного виховання та спорту, старший викладач кафедри фізичного виховання, спорту та здоров'я, Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут», e-mail: dep705khai@gmail.com

²Завідувач кафедри фізичної культури і здоров'я Харківської державної академії культури, e-mail: ncyganovskaa@gmail.com

Вступ. Спорт є невід'ємною частиною навчання та виховання різних верств населення України. Систематичні заняття різними видами рухової активності сприяють розвитку відповідальності, дисциплінованості, цілеспрямованості, ініціативності і т. д. [3].

Хортинг відповідає сучасним тенденціям зміцнення та збереження здоров'я на основі традиційних духовних цінностей українського народу. Для всіх верств населення актуальним хортинг залишиться назавжди, бо це один із найстаріших видів бойового мистецтва на теренах нашої країни, хоча найбільшого розвитку та визнання він отримав лише в незалежній Україні [1].

Мета дослідження: розглянути історичний аспект виникнення та розвитку хортингу як національного виду рухової активності України.

Методи дослідження: теоретичний аналіз і узагальнення наукової та методичної літератури.

Результати дослідження. Хортинг є національним видом спорту в Україні та одним з найпопулярніших і масових видів бойових одноборств [4, 5, 6]. Будучи порівняно молодим видом рухової активності, він має давні історико-культурні корені [6].

Ідея відродження у сучасному хортингу оздоровчих, бойових, культурних військово-патріотичних традицій Запорозької Січі як комплексної системи самовдосконалення особистості, заснованої на фізичному, морально-етичному та духовному вихованні, пов'язана з відродженням давніх народних традицій усіх етнічних груп і народностей, які населяли острів Хортиця [1, 3, 4, 6].

Спортивне одноборство хортинг символічно назване на честь місця проведення всіх прадавніх козацьких двобоїв, відкритого майдану, живого кола з козаків – «хорту», в який вони збиралися для виявлення найсильніших, і на честь найбільшого острова на Дніпрі «Хортиця» – сакрального центру та місця народження козацької доблесті Запорозької Січі [6].

Хортинг засновано в Україні у 2008 році. Офіційне визнання його видом рухової активності відбулося за наказом Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту (Наказ № 3000) до Дня Незалежності України від 21 серпня 2009 року. Розробка правил змагань з хортингу, а також його кваліфікаційна система спрямовані виключно на природний винахід техніки самозахисту та спортивних прийомів одноборства, ініціатором якого виступив видатний спортсмен Е. А. Єрьоменко [2, 3, 4, 6].

Як відмічають А. М. Литвиненко [5], Ж. В. Петрочко, Е. А. Єрьоменко [6], за короткий час існування хортинг охопив фізкультурно-оздоровчою та навчально-виховною діяльністю багато населених пунктів України, спортивні клуби хортингу працюють в усіх областях України та місті Києві [5, 6].

Сучасний український хортинг – це не копія чогось іншого, а еталон самобутньої спортивної та бойової техніки. Водночас хортинг став тим середовищем, в якому продовжила своє життя козацька військова традиція, пов'язана з верховою їздою, умінням вести двобій холодною та вогнепальною зброєю [6].

На думку науковців [2, 3, 4, 6], основною метою хортингу є популяризація та підвищення ролі фізичної культури і спорту, патріотичне виховання, залучення дітей та молоді до здорового способу життя, відволікання від шкідливих звичок, виховання особистості в дусі добропорядності й патріотизму

Видатною подією у розвитку хортингу в Україні стало офіційне введення хортингу як варіативної частини до програми фізичної культури для 5–9, 10–11 класів загальноосвітніх закладів Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України з грифом «Рекомендовано» листами-розпорядженнями № 1/11–8601 та № 1/11–8604 від 15.09.2011 року, а також рекомендація Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України відкрити відділення хортингу у закладах вищої освіти

України I–IV рівня акредитації «Щодо запровадження спеціалізації з національного виду спорту хортинг у вищих навчальних закладах» № 1/11–10420 від 09.11.2011 року [2, 4, 5, 6].

Наприкінці 2012 року Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України прийняло рішення про введення хортингу в позашкільні навчальні заклади та видало лист-розпорядження № 1/11–19310 від 14.12.2012 року про схвалення навчальної програми з хортингу для позашкільних навчальних закладів та надання грифу «Рекомендовано Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України» [2, 6].

Нині українська школа хортингу вважається найсильнішою у світі. Вона набуває розвитку завдяки проведенню міжнародних конференцій, навчально-тренувальних семінарів, програма яких містить питання організації та проведення тренувального процесу, міжнародних змагань, суддівської практики, підвищення рівня спортсменів і т. д. [1, 2, 5, 6].

Фахівці зазначають [1, 2, 4, 5, 6], що у календарному плані Всесвітньої федерації хортингу (World Horting Federation) на кожен рік, раз у два або три роки плануються офіційні міжнародні змагання як серед дорослих, так і серед юнаків, юніорів і молоді: Чемпіонат Світу, Кубок Світу, Чемпіонат Європи, Кубок Європи, відкриті міжнародні турніри.

За даними Г. Ф. Аврашової [1], станом на 1 січня 2021 р. членами Міжнародної Федерації Хортингу є 26 країн світу.

Висновки. Хортинг в Україні є важливою складовою загальнодержавної системи фізичної культури і спорту, патріотичного та духовного виховання молоді, відродження та вкорінення українських бойових традицій. Він спрямований на зміцнення здоров'я, розвиток фізичних, морально-вольових та інтелектуальних якостей шляхом залучення до участі у спортивних змаганнях, навчально-тренувальних заняттях та інших заходах фізкультурно-оздоровчого характеру з хортингу.

Джерела та література

1. Аврашова Г. Ф. Хортинг – національна комплексна система самовдосконалення. *Проблеми та перспективи розвитку фізичного виховання спорту і здоров'я людини*: матеріали VI Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнарод. участю / голов. ред. С. В. Синиця. Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2022. С. 3–5.
2. Белан В. Хортинг – історія становлення та розвитку національного виду спорту України. *Теорія і методика хортингу*. 2014. Вип. 1. С. 44–52.
3. Головащенко Р. Хортинг – історія становлення та розвитку національного виду спорту України. *Хортинг – національний бренд України у світі: олімпійська перспектива*: матеріали першої міжнародної науково-практичної конференції до Дня заснування хортингу / ред. колегія: Пашко П. В. (голова) та ін. Київ: вид. Паливода А. В., 2018. С. 117–122.
4. Єрьоменко Е. А. Хортинг–національний вид спорту України: метод. посіб. Київ: вид. Паливода А. В., 2014. 1064 с.
5. Литвиненко А. М. Методика спортивної підготовки національного виду спорту – хортингу в фізичному вихованні студентів: навч.-метод. посіб. Харків: ХНУРЕ, 2021. 104 с.
6. Петрочко Ж. В., Єрьоменко Е. А. Хортинг – школа сили і честі юного українця: метод. посіб. Київ: вид. Паливода А. В., 2016. 544 с.